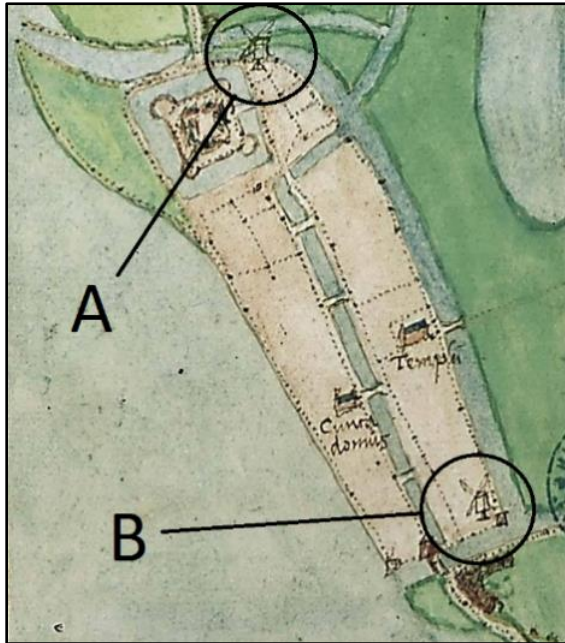

Staverse Molens

Gepubliceerd in 't Stavers Krantsie (jaargang 32)

In dit artikel proberen we een opsomming te geven van de molens die binnen de stad en de jurisdictie van Staveren gestaan hebben. We maken hierbij gebruik van oude kaarten en de gehavende oude stadsarchieven die zich in Leeuwarden bevinden.

Op de oudst bekende kaart van de stad Staveren uit 1564 (zie fragment) herkennen we twee molens binnen de toenmalige stadswallen, één in het uiterste noordoosten (A) en één in het uiterste zuidoosten (B).

Dit zijn vermoedelijk de oudste korenmolens die voor de stad het graan tot meel maalden. Het zijn zogenoemde standerdmolens, het type dat in die tijd gebouwd werd. Deze kaart is overigens om militaire redenen gemaakt in opdracht van de Spanjaarden.

Vandaar dat het origineel in de Spaanse hoofdstad Madrid wordt bewaard. Op de kaart zijn hoofdzakelijk strategische gebouwen en infrastructuur weergegeven

Op de kaart van Nicolaes van Geelkercken die in 1616 is gemaakt voor de "Rerum Frisicarum Historia" van Ubbo Emmius zien we dat de hiervoor genoemde korenmolens allebei zijn vervangen of verplaatst. In 1632 spreken de Staverversen nog wel over de "mullenwarf" op het Noordeinde in het noordooster kwartier van de stad, maar het is dan slechts een lege plaats of erf. In 1639 wordt er zelfs nog gesproken over de "wech nae de muelen", terwijl de molen dan al jaren weg is. Daarna vinden we geen verwijzing meer naar deze plek.

De nieuwe locatie van de koren- of gortmolen is nu het noordwesten van de stad, ongeveer waar nu het Gele Plein ligt en welke locatie in de 18^e eeuw nog het "Molenwerk" werd genoemd.

De molen aan de zuidzijde van de stad is verplaatst naar een plek in de zuidoostelijke dwinger, onderdeel van de fortificatiewerken van rond 1580, tegenwoordig ongeveer bij Stadsfenne nummer 19. Het zijn nog steeds standaardmolen, wat doet vermoeden dat ze letterlijk verplaatst werden. Er zijn uit het verleden meerdere molenverplaatsingen bekend.

De "Schotanuskaarten" van de stad uit 1664 en die van de Grietenij H.O.N. van respectievelijk 1685 en 1718, laten de twee molens binnen de stadswallen zien op dezelfde plek als in 1616 en maar liefst zeven stuks buiten de stadswallen. Van de laatsten zien we een nieuwe korenmolen ten noorden van de haven, de beruchte kruidmolen ten zuidoosten van de stad aan de zuidoever van de Warnser Vaart, een houtzaagmolen ten noorden van de Warnser Vaart, vervolgens twee watermolens in de Noordermeerpolder en twee in de Zuidermeerpolder. Over de houtzaag- en de kruidmolen is een en ander beschreven in het artikel van Jan de Vries in het Genealogysk Jierboek van 2015.

Duidelijke afbeeldingen van de watermolens en de houtzaagmolen zijn helaas niet bekend. Op een stadsgezicht, in 1718 getekend vanuit het oosten, kunnen we de watermolens nog wel herkennen als standerdmolens. Over deze poldermolens en de Staverse Meren komen we overigens op een andere keer terug.

Van de kruidmolen is alleen een gestilleerde afbeelding bekend uit een krantenartikel uit 1744 dat verscheen na een enorme ontploffing in de buskruitfabriek.

De noorder korenmol

Deze standerdmolen stond, zoals gezegd, reeds in 1616 ongeveer op de hoek van de Dwinger en het Gele Plein. De Staversen noemen hem in 1663 de Gortmolen. In 1671 is de molen vermoedelijk al gesloopt, want dan komen we alleen de naam Molenwerk nog tegen. In 1713 is de molen al helemaal uit de belastingkohieren verdwenen.

Er was ook een zogenoemde gorteriej aan deze molen verbonden. Deze lag ten westen van de Oude Kerkstraat, een eeuwenoud straatje naar de vroegere Mariakerk. Van het straatje is nog slechts een greppel te vinden tussen de achtererven van de Voorstraat en de Zeedijk. In 1640 kopen een in zijn tijd een belangrijk persoon voor de stad, de oude burgemeester Douwe Sijmonsz en zijn vrouw Sibbel Folckertsdr een "seecker huijsing en stede genaempt de Gorteriej, staende en gelegen in't noordwester quartier deser stede" voor 332 carolus gulden.

De nieuwe korenmol

Deze molen, ten noorden van de haven, moet zijn gebouwd na 1649, want op dan hij komt hij nog niet voor in de stedenatlas van de cartograaf Frederick de Wit. In 1661 is Hilbrant Diorres molenaar en mede participant van de "Nieuwe Mollen ten noorden buijttē de Stedt". In 1654 was Hilbrant ook bakker. De nieuwe molen is een in die tijd moderne stellingmolen. Omdat hier van de nieuwe molen wordt gesproken is er ook een oude molen: hoogst waarschijnlijk de hiervoor beschreven oude korenmolen. Een afbeelding van Staveren uit 1669 van de Italiaanse tekenaar Baldi laat een primitieve weergave zien. In 1767 werd de molen door brand verwoest en vermoedelijk snel daarna weer herbouwd. De Staversen spreken van de "Rogmolen" of de Noordermolen. Afbeeldingen uit de 18^e eeuw laten een achtkantige stellingmolen zien die vermoedelijk met riet was gedekt. In 1816 wordt de molen, het naastgelegen molenaarshuis en de stalling verkocht aan Sybren Bruinsma, kapitein van de koopvaardij, en Pieter Tjebbes, zonder beroep. Pieter wordt de nieuwe molenaar, inmiddels een rog-, pel- en weitmolen genoemd. In 1831 is de molen voor afbraak verkocht, maar in het Groningse Oude Pekela weer als korenmolen herbouwd met de toepasselijke naam "Stavoren". In 1929 sloeg het noodlot toe en werd de bovenbouw van de molen en een naastgelegen boerderij door brand verwoest. De onderkant vanaf de stelling was van steen en is daarom gespaard gebleven. De ons bekende molenaars en nadere informatie over deze molen zijn te vinden op de website www.oudstaveren.nl.

De Zuider korenmolen

Deze korenmolen stond ten zuiden van de Zuider Zijlroede, de huidige singel langs de Odulfstraat, ongeveer op de hoek van de Schans en Stadsfenne nummer 19. De Staverversen spreken begin 17^e eeuw ook van de Zuidermolen en niet van de gortmolen. Naast de molen stond het molenaarshuis, waar in die tijd de molenaar Jaytie Hilbrantsz en zijn vrouw Fokel Jellesdr woonden.

In 1640 stelt het stadsbestuur vast dat onpartijdige mannen de "suijder mullen metten huijsinghe cum annexis" hebben getaxeert op 3.175 gld. De vroede vaders zijn blijkbaar van mening dat de molen afgestoten kan worden omdat hij "niet profijttelijck maer schaedelijck" (voor de stadskas) is. Een aantal bakkers uit de stad, Thijs Albertsz, Baernt Baernts Kruse en Eijpe Tjercksz zouden de molen onder een aantal voorwaarden kunnen overnemen. Een van die voorwaarden is dat zij onder "t oude spreekwoort ende gelijk men seijt: die eerst compt die eerst maelt" ook andere bakkers de gelegenheid zullen geven hun graan daar te laten malen. Maar, als er eventueel gegronde "wettelijke" klachten binnenkomen dan grijpt het stadsbestuur in! De drie mannen gaan hiermee akkoord en samen met andere bakkers stellen zij een reglementen op voor de molenaar. Zo moet de molenaar onder meer elke dag aan de bakkers vragen of ze nog wat van of naar de molen te brengen hebben en als hij zijn werk niet goed doet of dronken is gaat de olderman (van het bakkersgilde) op zoek naar een vervanger.

Ook hier was in ieder geval één gorteriej aan de molen verbonden. In 1647 kopen Andries Ruerdsz en zijn vrouw Trijn Lourensdr voor 625 carolus gulden "seeckere huijs & stede sampt gorteriej staende en gelegen op't Zuid gelegen voor van den halve Zijlroede tot achter aen de steyger (steeg) met achter een vrije uitgangh" op de stadsvesting.

De pachters en participanten van het "gemaal" (een soort belasting op het product van de korenmolen) nemen regelmatig "peilingen" naar de hoeveelheid granen en goederen die in voorraad en verwerkt zijn. Dit is natuurlijk bedoeld om te controleren of er niets "onder de toonbank" door gaat. Uit een verslag van deze functionarissen uit 1650 blijkt dat de molen ook het mout voor de vlakbij gelegen brouwerij maalde.

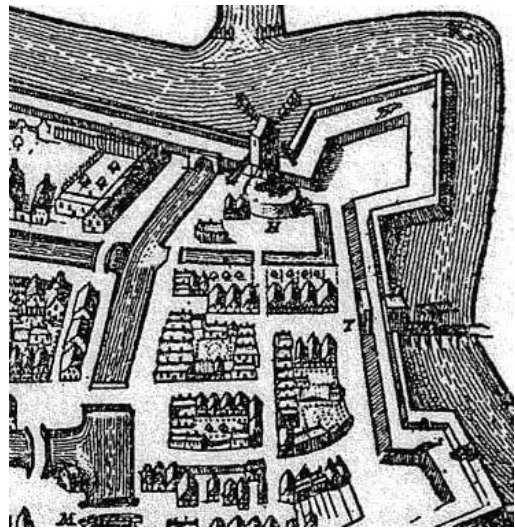
We naderen het einde van de molen als in 1713 ene P. P. de Jong belasting moet betalen, maar zijn "rogmolen staat ledig". In 1717 wordt de molen niet meer in de belastingkohieren genoemd. Hij zal dus in de tussentijd gesloopt zijn.

Verfmolen

Op 11 april 1645 vergadert het stadsbestuur over het verzoek van Marten van der Wolff en Jan Arisen Cromholt, burgers van Medenblik, mede namens hun compagnons, om voor 25 jaar octrooi te verlenen zodat zij in Staveren een molen mogen bouwen om West Indisch verfhout te breken. De raad staat dit toe en zal hen helpen om de beste plaats te zoeken. Gedurende deze periode mag niemand anders dit octrooi verlenen. In de archieven is helaas verder niets meer over deze actie en de verfmolen gevonden. Vermoedelijk is het plan helemaal niet tot uitvoering gekomen, waardoor de Staverse bedrijvigheid wellicht een lucratieve ontwikkeling is misgelopen.

Hiermee zijn we aan het einde van dit verhaal gekomen. Een volgende keer hopen we wat over de poldermolens en de Staverse Meren te kunnen vertellen.

Rob Boom, studiegroep Oud Staveren

Bijlagen:

Stavers Krantsie Jaargang 32: 3, November 2016, blz. 38 ev: Staverse Molens. Gebruikte bronnen: (resolutieboeken, proclamatieboek, recesboek, belastingkohieren afkomstig uit het Oud Archief en het Nedergerecht van Stavoren).

27-02-1663 Teke Japckes en Olphert Rinckesdr el, burgers binnen Sta b.b. en c. huijsing, schuire en stede int NWQ, bij Garrijt Jansz bewoont..hebbende de Gortmuelen ten suijden en de proclamanten selffs ten noorden te naesten ... streckende de voorgens stede voor van de oude Karckstraet tot achter op de stads Zedijck, bezaart met xij stvr pacht de stad Stavoren compterende en mette gerechtigheyt van t 4 stvrs pachtsom uitte **lijnbaen**, gecoft van Garrijt Jans .. voor de som van 188 gld fol. 67v.

22-01-1640 Men laet eenieder weten hoedat de Kerckeraedt der gereformeerde gemeente in Stav praesenteren met consent ... brandende keerse... meest biedende... huijsing, schuire en setde NWQ., thans bij Hendrick Puttman bewoont en gebruikt wordt, hebbende de **Gortmuellen** te suijden en de proclamanten in qlt huijsingen te noorden te naesten, streckende ... vooruijt de halve oude karckstraet tot achter aen Remmert Baernts aerfft alhier .. So wie daer gadinghe heeft mach hem ver voeghen ter plaetse alwaer men bij openbaere tromslach ende verroeping een yder sal doen vercondighen ende en en verre ijdements hen ev tegens ged mochte opperen .. enz fol. 154v.

19-08-1640 Douwe Sijmonsz oude burgemeester in Stav en Sibbel Folckertsdr el b.b. en c. op seecker huijsing en stede genaempt de **Gorterije**, staende ne gelgen int NWQ deser stede, hebbende Hendrick Putmans ten noorden te naesten, steckende de genoemde stede voor van de halve oude Karckstraet tot achter aen de Stadts Zedijck mett all tgene daer oppe aerd spijcker ende nagelvast staet .. beswaert drie car gld thien stvrs pacht de Stadt Stav competerende, welck de proclamanten daerop sullen goed en draegen. Gecoft van Pieter Joost en Trijen (Thien ?) Itties el .. voor drie hondert en tweendartich car gld. ..fol. 170.

27-10-1661 Arien Geerts, Stoffer Everts ende Gerloff Wijbes als pachter en participanten vant gemael impositie der voors stede cum fenntis in dier qlt impetrant op en tegen Michel Jansen, Pijter Douwes en Hilbrant Diorres cum socijs als Mollenaer en participanten vande **Nieuwe Mollen** ten Noorden buijten voors stedt gedaagde... (fol. 244v).

29-08-1639 Thijs Alberts ende Stijn Oleffsdr el voor twee derde parthen ende Sibbel Tziernes naegelaetene wedu van wijlen Garrijt Saeckles voor de derde parth en alst t'seamen b.b. en c.op seeckere ledige plaetse mette steckettinge aldaer gelegen op het NOQ ... hebbende het Groenlants packhuijs te westen ende Harmen (M) Wijeckleburgh ten oosten te naesten .. voor uijttet halve Diept tot achter opte roijninge van **de wech naede muelen** wesende de stede beswaert met 4 gld jaerlijkse pachte de aerfggen van Dirck Dircks competeren welcke de proclamanten daer oppe sal goed en draeghen. Gecoft van Frerick Hendricks en met mede raed en consent van Holck Willems sijn moeder en in dese mede vast staende voor de andere mede aerff genaemen van w: Hendrick Vrijdag voor 55 gld. .. fol. 148v.

10-02-1647 fol. 265 links Februari

Andries Ruerts en Trijn Lourens echtel. wonende binnen Stavoren begeren boden & consent op seeckere huijs & stede sampt **Gorterij** staende en gelegen op't Zuid buijten d'Oude Stads Poort hebbende Jacob Tzalinghs ten Oosten & Hessell Reijners ten Westen naesten streckende voor vanden halve Zijlroede tot achter aen de steyster met achter een vrije uitgangh met alle t'gene Daerop aerd spijcker & nagel vast is sampt vordere annexen &

toebehorende gerechtigheden & voorts met alle gereedschappen tot d'gortery behorende, geen vandien uitgesondert & den vercopers daerbij zijn competerend als ook een peerd & kar Daerbij sijnde beswaert met twee cargls. Jaerlyx grond pacht Bartel Sibles competerend Daersij gecocht hebben van Arien Cornelijs & Durckjen Hendrix echtel. burgers binnen d'voors Stede voor d' somma van 625 CG vrij gelt luidende coopbr. Daeraff zijnde huijden den 27 Januarij 1647 d. 1ste proclamatie, den 3 Febr. 1647 d. 2 proclamatie d' 10 Februarij 1647. Fiat Consent op de Copers.

24-02-1636 Jacob Everts ende Syouck Pieters el tot Stav b.b. en c. twee ledige plaetsen mette annexen vandien opt Suijdt Eijnde hebbende Evert Albertsdr van wegen haer kynderen en mette de **Mullenaers huys** mette plaetse ten oosten, ..., vooruit de halve Zijlroute tot achter opt Stadsvestinghe,... Gecoft van Jaytzie Hilbarnts, burger deser stede ... voor 100 gld.. fol. 112v.

03-02-1636 Seyrck (?) Syrcks en Tied Eijpes wonenden binnen Stav b.b. en c. twee leghe aerven ofte plaetse gelegen opt suijsd bij ofte omtrent de **Suijder Muelen**, hebbende **t Muellenaers huijs** en stede ald ten oosten Simon Abbes (of Alberts) noie libeto..um (?) ten noorden te naesten ... vooruijt de halve Zijlroede tot achter aen de stads vestingh opt so verre t steluinhe (?) haer vercopers ..de also soude mogen competeren. Gecoft van Taed Olpherts wed van w: Jacob Claes voor de som van 61 car gld. (Janthyen Hilbrants als naest bloet vande vercopers verpelt en besett het nijaer vande proclameerde aerven, praesenteeren de nopens neffens sijne verschott en ra... (?) te converteren (?) voor .(?). onder gangh.) fol. 109v.

09-05-1638 Jacob Willems ende Trijn Jacobsdr el. burgers binnen Stav b.b. en c. huijssing en stede staende en gelegen 't Suijdt Buijten de oude Stadspoorte binnen dese Stede welke thans bij de proclamanten bewoont en gebuijckt wordt,hebbende Jacob Everts cum uxore huisinghe en stede ten westen te naesten, streckende vooruijt de halve Zijlroede tot achter aen sijn gerechtigheyt als dan wesene de beswaert met 2 car gld jaerlijkse pacht de aerffgenaemen van w: Allert Allerts competeren die de copers sullen goed en draghen.. Gecoft van Trijn Pieters weduwe van w: Sijwert Bartles voor 500 car gld. De gld tot xx stvrs des dat het **gereetschap van de Gortmuelen** als oock het peert van de ..voors somme en gecom prehendeert en begeren is.... enz fol. 131.

Resolutieboek nrs. 15-17, 1610-1670 50

1640: blz. 44, 45

Burgemrs, schepenen ende raedt der stadt Stavoren op ten raethuijse vergaedert wesende, verclaeren mits desen, dat also den **suijder mullen** metten huijsinghe cum annexis

den onpartijdighe mannen de stadt toe getaxeert waere ter somma van 3175 ld. Ende aengemerckt hebbende dat de stadt om de muelen cum annexis te behouden niet profijttelijcken maer schaedelijck te wesen, oock mede in consideratie genomen de redenen voorgaende mett Thijs Alberts, Baernt Baernts ende Eijpe Tziercx, alle burgers deser onser stede, gevallen dat bij aldien de stadt de muellen tot taxatie aen hen mochte nemen, dat in alsulcken gevalle sij luiden de stadt ofte de burgemrs soude daeraff ontheffen. Ende om welke motiven dan ist dat wij burgemrs den voorgemelte Thijs, Baernt ende Eijpe den voorschr. **suijdermullen** metten huijsinghe, stedt ende plaetse daertoe behorende bij provisie wederom opdraeghen ende als eijghen toestaen hebben ende dat alles so goet ende quaet, groot ende cleijn als d"selvighe de stadt toegetaxeert is. Ende dat op gelijkke somma van 3175, mitsgaders de costen daerover gevallen. Also dat de stadt daeraff cost ende schadeloos sal werden gehouden.

Alle "t welke de voorschr. Thijs Alberts, Baernt Baernts ende Eipe Tziercx op ten raethuijse praesent sijnde, geacepteert hebben.

Belovende oock mede de voorschr. stadt in "t geheel daeraff te bevrijen ende indemneren onder verbant haeren goederen ende submissie van alle gerechten. Aennemende ende belovende oock mede wij Thijs, Baernt ende Eijpe van nu voortaan alsulcke ordre op "t maelen van de graenen te stellen dat een ijegelijck backer aen de burger sampt een ijderen mensch daeraan een goet benoeghen sullen hebben ende daerinne te achtervolghen "**t oude spreekwoord ende gelijk men seijt: die eerst comt die eerst maelt.**

Ende bij faute van dien dat so wanneer neffens "t selvighe enighe wettelijcke clachte mochte voorcomen, so beloven sij de selvighe mullen cum annexis wederom de stadt tot taxatie te laeten volghen. "t Welcke sij in alsulcken gevalle nu voor alsdan, dan voor alsnu beloven t"achtervolghen, alles onder verbant, submissie ende reale executie als voorschr. "t Oirconde ende waere kennisse hebben Thijs Alberts, Baernt Baernts ende Eipe Tziercx desen beneffens de praesiderende ende naest praesiderende burgemr verteijckent. Huijden den 3e feb. 1640.

Hierna (fol. 46 t/m 50 zonder datum) een reglement voor de molenaars, dat Thijs Alberts, Eijpe Tziercx en Baernt Baernts voor zichzelf en samen met de andere bakkers hebben opgesteld.

Als molenaar op de **zuider molen** wordt Arien genoemd. Andere molenaars zijn Jan en Reiner. (NB: **Jan Jelles, molenaar (Resolutie 1640)???**)

De molenaars zijn verplicht iedere dag langs de bakkers te varen om te horen of ze iets van of naar de molen moeten brengen. Verder veel boetebepalingen als de **molenaars** hun werk niet goed doen of niet op tijd malen, bijv. omdat ze dronken zijn. Voor het opleggen en innen van boetes en het zoeken van een vervanger voor een nalatige **molenaar** moet de olderman worden ingeschakeld.

NB: Jaytie Hilbrants Molenaar, overl. voor 1640 getr. met Fokel Jelles. Zij was een zuster van Jan en Reinier Jelles. Jaytie Hilbrants had verscheidene percelen in het Suydendt naast de **Zuider Gortmolen**, tussen de Zuiderzijl ende Stadsvesting. Zie procl. 17, 112. Weeskamer 1640: RAF 13-36 nr. 24 p. 378: 25 mei 1640, weesboek Staveren, "Rinner en Jan Jelleszonen, gebroeders, sampt Floris Garrytsz, voor mij Douwe Douwes, nu in tijden presiderende burgemeester en Frans Eikema, secretaris, ...verschenen, verclaren te accepteren het curatele tot en over wijlen Jaytie Hilbrants en Fokel Jellesdr, in tijden echtelieden,weeskynderen".

10-02-1641 Baernt Berntsz Kruse ende Trijn Jansdr el (in de kantlijn:) Eijpe Tzierx (?) en His Syttiesd ende Reijner Reijnerts en Rick ? Thijsdr echtel **muellen**(aars ?), burgers in Stav b.b. en c.... een huijsing en stede int SOQ .. welke thans bij Willem Jans Wenier bewoont en gebruijkt werdt, hebbende het Gasthuijs ten noorden ende Sijmen Reijners ten suijsden ... vooruijt de halve Dubbele straet tot achter de halve oude stadtsgracht Vrij van pacht, Gecoft vande Gasthuijsvoochden in Stauerem mett consent en toestemminghe van de burgemeesteren en vroetschap aldaer voor de somme van vier hondert en xiiij (414) car gld .., fol. 175.

29-07-1650 Thonis Gatties, Niclaes Polman, Fette Gatties en Aleff Hessels, pachters en **participanten van het gemaal** binnen de voors stede cum annexis ter eenre en Allert Reynerts brouwer ter andere zijde omtrent 1 uyre op de middach persent de wachmeester Jan Freerx en de Fedde Hendrik stadsbode, peijlinghe hadde gedaen aende **Suijder Meulen** en ten huijse van de Brouwerij van de gedaagde nae luyt bij gaest (?) extrack uijt het peijl boeck met A quoteert. Ende asldoen be... die na luyt de opteckeninge doo tot en op de meulen als inde brouwerij voornoemt in welke brouwerij doen geen gemalen mout bevonden werden en oock d knechts verclaerde d.. en ged goed waren dat de gedaagde op de 6 febr voors te collectboeck hadde aengegeven vier sacken

moet op die **Suijder Meulen** na Luyt het Collectboeck en bij guest extract met B quoteert sonder maar nu ware alsoo dat de impetrant seeckel (?) bewust waren datter meerder goederen ter maulen waare gebracht aen te collectboeck ware aengeteekent gelt daechs en maels dick werden gedaen en als noch die volgens hadde versocht aen de presideren burgersr Willem Allerts om voorts na gedane peilingen in de brouwerijn vert sitatie noijt te doen op ter geen gemalen moet befonden mochte werden en als ter plaetse met de wachtmeester en bode voors comer werden bij de impetrant versocht ommem te mogen ondersoecken dien t gene bij de gedaagde niet weredn geweijgert, doen alle ins op en neder mede gaest verclaarde dat het gemaelen mout in zijn huise waren (fol. 126, vervolg fol. 126v) dies onaengesien alle diligentie diende dese mette enz enz... (vervolg tot en met foll. 131).

03-07-1650 Thonis Gatties, Nicolaes Polman, Fettie Gatties en Aleff Hessels pachter en **participanten van gemael** deser stede cum annexis ter eenre en Jan Pieters bureger en Mollenaer ter andere zijde ... fanouts omtrent 5 a 6 uije eijnde gegaen ten huijse te nade meulen van de gedaagde een peijlinge te doen .. granen en geoden op de Suijdermeulen ..(fol. 131, vervolg tot en met fol. 134v).

Molenaars noorder korenmolen (aan de haven)

Bron: reeekohieren

1713 nr. 55 Pieter Philippus. Huis en rogmolen, taxatie f 48

1717 nr. 109 Pieter Philippus, Huis en rogmolen, taxatie f 48

1724 nr. 69 Pyter Philpis, Huis en rogmolen, taxatie f 36

1728 nr. 68 Philippus Pyters, nu Haytie Backer, Huis en rogmolen, taxatie f 48

1735 nr. 67 Hidde Rienx, Huis en Rogmolen, taxatie f 41

1740 geen huis en rogmolen vermeld.

1750 nr. 67 Jan Jelles Hollander, Rogmolen en woning.

1765 nr. 67 Idem (zie verder website bij: Handel).

Alef Hessels, molenaar.

14-05-1651 Aleff Hessels cum socijs **Molenaar** tegen Sioerd Piebes cum socijs pachter vant gemael gedh.. (fol. 141).

Jan Pieters, molenaar.

09-12-1635 Van wegen de Procureur Fiscaal ratione officij Impt en de en renen.f.,,ter ener op ende tegens Jan Pieters **Muller** ged. ende contra ..oo..eerde ter andere sijde. T. vorsegde rechte op alles rijpelijk . . Jan Pieters in gel.bede ..fol.8.

13-01-1644 Hepcke Wybrants pachter van de impost vant gemael deser stede met de gaerleggende vandien vanden 9^e nov 1644 tot de laatsen april 1645 verleden voor hem en deser vertanger (?) Hottie Agges, Johannes Jans, Wble Wybes s Britsma en Assuerus Vogelsangh sijn met socij paticipanth van dese voor simpositie inder qlt impetrant van dese aan de eene en Jans Pijters **Mollenaar** burger deser stede gedaagde aen de andere sijde ...(fol. 88v).

17-10-1647 Jan Pijters **Molenaar** .. tegen ende Simen Sierx cum socijs inst ...ebbende voor Dirck Hannes cum socijs (fol. 97).

06-12-1637 Jan Pieters **muller** ende Meijncke Aettesdr el binnen Stav b.b. en c.huijs en stede staende en gelegen in de Cloosterstraete in 't NOQ, thans bij Griet Jacobs bewoont... hebbende Jan Symons ten oosten ende Graete Allerts ten wesen Vooruijt de halve Diept tot achter aen Sytts Reijners appelhoff Als bij Griet vorsegt t'selve met haer kynt bij w: Meijnert Reijners in echte geprocreert soude moghen competeren, Gefcoft van Griet Jacobsdr voor haer en ... haer kynt bij Meijneret Reijners geprocreert . voor 325 gld.

(kantlijn: Gale Hamckes in qlt verspiert nopens ... Jan Sijmens .. verspiert nopens Sypck (?) Jans verspieert ... haer copers. Pieter Sijmens ... verspiert.. Rinck? Galthijes verspiert...) fol. 126.

17-10-1647 Jan Pijters **Molenaer** .. tegen ende Simen Sierx cum socijs inst ...ebbende voor Dirck Hannes cum socijs (fol. 97).

30-05-1649 Hepcke Wybrants Britsma cum socijs impt ter eenre en Jan Pieters **Molenaer** gedh ter andere zijde...(fol. 115).

04-07-1649 Hepcke Wibrants Britsma cum socijd impt contra Jan Pieters **Molenaer** gedh ter andere zijde... (fol. 116).

03-07-1650 Thonis Gatties, Nicolaes Polman, Fettie Gatties en Aleff Hessels pachter en **participanten van gemael** deser stede cum annexis ter eenre en Jan Pieters burger en **Mollenaer** ter andere zijde ... fanouts omtrent 5 a 6 uije eijnde gegaen ten huijse te nade meulen van de gehd een peijlinge te doen .. granen en goeden op de **Suijdermeulen** ..(fol. 131, vervolg tot en met fol. 134v).

08-05-1661 Pijter Douwes Brouwer, Andries Hendricx voor hem en verfanger de persoon van Teunis Gatses als pachters en participanten vant gemael impotitus en verso stede cum annexis en diende als aenbrengers in dier qlt impts en Tijs Allerts cum socio als eygenaers vande **Suijder Coornmeulen** gedh... (fol. 240v).

Reelkohier 1713, nr. 204: P.P. de Jong. **Rogmolen** staat ledig.

17-02-1632 Pieter Joostz en Tiedt (Trien?) Maes dr., el wonende binnen Stav b.b. en c.. een en twintich voet ledige plaets off aerff op het Noordeijnde op de **Mullen warff** hebbende de stadt voors alhier ten noorden en Jelle Wouters ten oosten ... voouit de halve Diept tot achter aende steckettinghe van Jelle Wouters voors. .. gecoft van Aryen Cornelis en Dirckthien el voor de som van een hondert en t'negentih car gld., fol. 43v.

29-08-1639 .. voor uijttet halve Diept tot achter opte roijninge van **de wech naede muelen** wesende de stede beswaert met 4 gld jaerlijckse pachte de aerfggen van Dirck Dircks competeren welcke de proclamanten daer oppe sal goed en draeghen. Gecoft van Frerick Hendricks en met mede raed en consent van Holck Willems sijn moeder en in dese mede vast staende voor de andere mede aerff genaemen van w: Hendrick Vrijdag voor 55 gld. .. fol. 148v.

27-02-1663 Teke Japckes en Olphert Rinckesdr el, burgers binnen Sta b.b. en c. huijsing, schuire en stede int NWQ, bij Garrijt Jansz bewoont..hebbende de **Gortmuelen** ten suiijden en de proclamanten selffs ten noorden te naesten ... streckende de voorgemede stede voor van de oude Karckstraet tot achter op de stads Zedijck, bezaart met xij stvr pacht de stad Stavoren compterende en mette gerechtigheyt van t 4 stvrs pachtsom uitte **lijnbaen**, gecoft van Garrijt Jans .. voor de som van 188 gld fol. 67v.
(advies door op sijn parten sal werden gedaen 24-2-1632..) fol. 44v.

10-02-1641 Baernt Berntsz Kruse ende Trijn Jansdr el (in de kantlijn:) Eijpe Tzierx (?) en His Syttiesd ende Reijner Reijnerts en Rick ? Thijsdr echtel **muellen**(aars ?), burgers in Stav b.b. en c.... een huijsing en stede int SOQ .. welcke thans bij Willem Jans Wenier bewoont en gebruikct werdt, hebbende het Gasthuijs ten noorden ende Sijmen Reijners ten suiijden ... vooruijt de halve Dubbele straet tot achter de halve oude stadtsgracht Vrij van pacht, Gecoft vande Gasthuijsvoochden in Staueremett consent en toestemminghe van de burgemeesteren en vroetschap aldaer voor de somme van vier hondert en xiiij (414) car gld .., fol. 175.

17-10-1644 fol. 229 rechts

Hendrick Douwes zn. & Taed Rienx echtel. burgers & bierstokers der Stede Stavoren begeren boden ende consent op de gerechte vierdepart van **seeckere Kruijdmeullen** metten huijsinge ende landen sampt alle gereetschappen & annexen vandien, staende & gelegen op't Suijd oost van Stavoren buijtten den Poort aldaer, wesende int geheel beswaert met thien Floreen Lants lasten int voors. Stede register schietend, mitsgaders metten belastinge omme continueel tot dienste & gerief vande Stad Stavoren te moeten houden sestien halff Vaeten kruijd om bij gelegenheid gebruijckt te mogen worden des betalen de Wardije vandien als oock den Uitgravinge van zoden tot het lant schaps Dijck van noden & dat voorts mett alle actien gerechticheden & belastinge vandien, alles soo goed & quaed, groot & cleijn als de Vercopers aldaer 't hebben mogen competeren als mede de vierdepart vande capitale alwaerden Muelen mede ged..? Daer sij gecocht hebben van d'old Burgemr. Douwe Hendrix Schilmsma ende Jaeij Allerts echteluijden

Verfmolen resolutie

11 – 4 – 1645. Marten van der Wolff en Jan Arisen Cromholt, burgers van Medenblik, vragen mede namens hun compagnons voor 25 jaar octrooi om in Stavoren een **molen** te mogen bouwen om west Indisch verfhout te breken. De raad staat dit toe en zal hen helpen om de beste plaats te zoeken en zal gedurende deze jaren niemand anders dit octrooi verlenen. Resolutieboek nrs. 15-17, 1610-1670 fol. 55 .

gg072-53a 1679-05-02; Hypotheekboeken (GA Leeuwarden)

tenummer: gg072-53a
Aktedatum: **1679-05-02**
Soort bron: Hypotheekboeken
envatting: Allert Lolckes, molenaar, en Wiepk Pijters, echtelieden te Stavoren, vertrekkende naar Leeuwarden.
1679 Maj 1. Schuldbekentenis (f 700,-,-) tersake ter leen ontvangen gelden, verschuldigd aan Jeltie en Siouckien Sierdts te Harlingen.

gg072-86 1679-07-18; Hypotheekboeken (GAL)

Aktenummer: gg072-86
Aktedatum: **1679-07-18**
Soort bron: Hypotheekboeken
Samenvatting: Albert Lolckes en Wijpk Pijters, echtelieden in de koornmolen te Stavoren.
1679 April 1. Schuldbekentenis (f 38,-,-) tersake gekochte en ontvangen waren, verschuldigd aan Claas Jackles en Lutger Seerps, echtelieden en burgers te Stavoren.

**
*